

Puutiaisaivotulehdus- rokotteen käyttö Ahvenanmaalla vuosina 2006–2010

Kansanterveyslaitoksen suositus 2006

ISBN 951-740-600-2

ISSN 1238-5875

PUUTIAISAIVOTULEHDUSROKOTTEEN KÄYTTÖ AHVENANMAALLA VUOSINA 2006-2010

Sosiaali- ja terveysministeriö on säätänyt väliaikaisen muutoksen yleisiä rokotuksia ja tartuntatautien raskaudenaikaisia seulontoja koskevaan asetukseen 421/2004. Väliaikainen muutos on voimassa 1.1.2006 - 31.12.2010. Sen mukaan Ahvenanmaalla toteutetaan määrääikainen rokotuskampanja puutiaisaivotulehduksen torjumiseksi. Maksuttomat rokotukset aloitetaan tammikuussa 2006 Kansanterveyslaitoksen antamien rokotusaiheiden mukaisesti.

Puutiaisaivotulehdus (engl. "tick-borne encephalitis" = TBE) on viruksen aiheuttama keskushermoston tulehdustauti, josta Suomessa on käytetty myös nimeä Kumlingen tauti. Virus tarttuu punkin puremasta. Tartunnan voi saada myös infektoituneen lehmän, vuohen tai lampaan pastöroimattomasta maidosta. Tauti aiheuttaa merkittävää, pitkäaikaistakin sairastavuutta ja voi johtaa pysyvään vammautumiseen. Rokotteita taudin torjumiseksi on ollut saatavilla jo pitkään.

Suomessa tartunnan voi saada punkin puremasta vain maantieteellisesti rajatuilla alueilla. Tautia on viime vuosina diagnosoitu Suomessa 15 - 40 tapausta vuosittain, noin puolet niistä Ahvenanmaalla. Ahvenanmaalla asuvilla on korkea riski sairastua puutiaisaivotulehdukseen. Sairastuvuus on maakunnassa kansainvälisesti vertailtuna erittäin korkea. Puutiaisaivotulehdusta esiintyy yksittäistapauksina myös muualla Suomessa: Turun saaristossa, Kokkolan seudulla, Helsingin ulkosaarilla ja Lappeenrannan-Imatran seudulla. Tartuntariski on merkittävä myös Ruotsissa Tukholman saaristossa ja sieltä etelään lähinnä rannikolla (myös Gotlannissa ja Öölannissa), Baltian maissa ja osissa Keski-Eurooppaa.

1 Kampanjan kohderyhmät

Vuonna 2006 kampanjan mukaisiin rokotuksiin ovat oikeutettuja kaikki vuonna 1999 ja sitä ennen syntyneet henkilöt, joiden kotikunta (Kotikuntalaki 211/1994 2§) on Ahvenanmaalla olevassa kunnassa. Maksuttoman rokotuksen voivat saada myös Ruotsissa opiskelevat ahvenanmaalaiset. Alle 7-vuotiaiden rokottamista ei pidetä tarpeellisena, koska tartunta heidän joukossaan on harvinainen eikä tauti ole vakava. Ensimmäiset kaksi rokotusta annetaan talven ja kevään 2006 aikana, kolmas rokotus vuoden kuluttua. Kolmannen annoksen jälkeen ensimmäistä tehosteannosta suositellaan kolmen vuoden kuluttua, sen jälkeen viiden vuoden välein. Kampanjan aikana annetaan myös täydennys- ja tehosterokotuksia aiemmin rokotetuille, mikäli heidän rokotus-

suojaansa tulee täydentää. Tämän kampanjan puitteissa annetaan enintään kolme annosta puutiaisaivotulehdusrokotetta/henkilö.

Vuosina 2007 - 2010 rokotukset aloitetaan vain uudelle, kyseisen vuoden kuluessa 7 vuotta täyttävälle ikäryhmälle. Lisäksi annetaan rokotussarjan kolmannet annokset tässä kampanjassa aiemmin rokotetuille. Kaikkiaan kampanja kestää siis viisi vuotta, minkä jälkeen tilanne arvioidaan uudelleen. Vuonna 2010 rokotussarjansa aloittaneet 7 vuotta täyttäneet lapset saavat vielä perusrokotussarjaan kuuluvan kolmannen rokoteannoksensa vuonna 2011.

Rokotettavien mahdollista immuniteettia TBE-virukselle ei tarvitse tutkia ennen rokotusta. Luonnolliseen TBE-virustartuntaan tai aiemmin annettuihin rokotuksiin perustuva immuniteetti ei ole vasta-aihe rokotukselle, mutta kampanjarokotus on silloin tarpeeton.

Ne, joiden kotikunta ei ole Ahvenanmaalla olevassa kunnassa, joutuvat entisen käytännön mukaisesti kustantamaan tämän lääkärin määräyksellä hankittavan rokotteen itse.

2 Kampanjan toteuttaminen

Kampanja on osa yleistä rokotusohjelmaa. Kansanterveyslaitos hankkii rokotteet keskitysti ja toimittaa ne Ahvenanmaalle.

Rokotusten toteuttaminen on paikallisen perusterveydenhuollon vastuulla. Keskeistä on huolellisesti etukäteen suunniteltu tiedotus, millä pyritään varmistamaan mahdollisimman suuri rokotuskattavuus.

3 Rokote

Rokotteen valmiiksi saattamisessa ja annostelussa noudatetaan rokotevalmistajan valmisteyhteenvedossa tai pakkausselosteessa annettuja ohjeita. Näistä löytyy tietoa myös rokotteen koostumuksesta ja haittavaikutuksista sekä ohjeita käyttöön liittyvistä varotoimista ja vasta-aiheista. Tietoa puutiaisaivotulehdusrokotteesta löytyy myös Rokottajan käsikirjasta 2005 (Duodecim ja Kansanterveyslaitos) sekä Internet-osoitteesta www.ktl.fi > Julkaisut > Rokottajan käsikirja.

4 Rokotusten kirjaaminen

Annetut rokotukset kirjataan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 421/2004 mukaisesti joko rokotusten seurantalomakkeelle tai vastaavaan kohtaan terveyskeskuksen sähköisessä tietojärjestelmässä. Kirjauksesta on käytävä ilmi rokotetun henkilötietojen lisäksi roko-

tuspäivämäärä, rokotteen nimi, eränumero, pistoskohta, rokotustapa (esim. i.m.) sekä rokottaja. Merkintä lapsen rokotuksesta tehdään myös vanhemmille annettavaan lapsuusiän terveyskorttiin. Aikuisten rokotuksista tehdään merkintä henkilökohtaiseen terveyskorttiin.

5   *Haittavaikutusilmoitukset*

Rokotetuille ilmaantuu melko usein lyhytaikaisia paikallisoireita, joskus huonovointisuutta, päänsärkyä, väsymystä, jäsenien särkyä ja imusolmukkeiden turvotusta. Kuumetta tulee harvoin, lähinnä ensimmäisen rokotuskerran jälkeen. Jos edellä mainitut haittavaikutukset ovat erityisen voimakkaita tai häiritseviä tai jos rokotetulla todetaan muita merkittäviä haittavaikutuksia, terveydenhuollon ammattihenkilön tulee ilmoittaa epäilemästään tai toteamastaan rokotuksen haittavaikutuksesta KTL:n rokoteosastolle. Rokottajan käsikirjassa ([www.ktl.fi>julkaisut>rokottajan käsikirja](http://www.ktl.fi/julkaisut/rokottajan_kasikirja)) luetellaan ne haittavaikutukset, joista ainakin tuli si tehdä ilmoitus.

Helsingissä, 9 päivänä tammikuuta, 2 006

Päiväys

Pekka Puska

pääjohtaja

Terhi Kilpi

ylilääkäri

JAKELU

Ålands hälso- och sjukvård
Ålands landskapsregering

TIEDOKSI

Terveyskeskuksia ylläpitävät kunnat ja kansanterveystyön kuntayhtymät

Sairaanhoitopiirit

Lääninhallitukset

STM

STAKES

Terveyskeskusten tartuntataudeista vastaavat lääkärit

Terveyskeskusten tartuntatauti yhdyshenkilöt

Rokotusohjelman yhteyshenkilöt

Suomen Lääkäriliitto

Suomen Hammaslääkäriliitto

Puolustusvoimien terveydenhuolto

Työterveyslaitos

Terveydenhoitajaliitto

Lääkelaitos